

A gazdasági és adózási folyamatok alakulása 2011. évben az ÁFA bevallások összesített adatai alapján

A 2010. évben megindult gazdasági fejlődés folytatódott 2011. első negyedévében is, majd az év közepén – elsősorban a külső körülmények, illetve az árfolyamváltozás hatására – visszaesés jelentkezett, amelyet az utolsó negyedévben ismét növekedés követett. Ezt a hullámzást az előzetesen rendelkezésre álló makrogazdasági adatok is alátámasztják.

(Az előzetes makrogazdasági adatok alapján 2011. évben a GDP az első negyedévben 2,5%-kal emelkedett, majd mérséklődött a dinamika, éves szinten 1,7% volt a változás, de a gazdasági teljesítmény még elmaradt a 2008-as szinttől. Az export értéke mintegy 12,0%-kal, az import értéke közel 11%-kal nőtt, miközben a belföldi végső felhasználás még stagnált, az árindex 3,9%-kal emelkedett.)

Az év során a belföldi és a határon túli forgalomnál eltérő dinamikák érvényesültek.

Az általános forgalmi adó bevallásból származó adatok információt nyújtanak a bel- és külpiazi értékesítések és beszerzések év közbeni változásáról, és ennek révén a gazdasági folyamatok alakulásáról. Jelen cikk a 2011. év gazdasági és adózási folyamatairól kíván általános áttekintést nyújtani az olvasó számára a havi és negyedéves bevallók rendelkezésre álló összesített ÁFA bevallásainak felhasználásával, a 2010.évi adatokkal, mint bázissal történő összehasonlítással. A cikk nem tér ki az éves bevallókra, melyeknek bár a száma jelentős, – az ÁFA alanyok mintegy 30%-át teszi ki – gazdasági teljesítménye elenyésző, a befizetendő és a visszaigényelhető adónak még fél százalékát sem teszi ki.

1.) A bevallási adatok összehasonlítását befolyásoló jogszabályi változások

A 2011. január 1-jei hatállyal bevezetett változások elsősorban jogharmonizációs célokat szolgáltak:

- Az ÁFA tv. 34. §-ában a vezetékes földgáz és a villamos energiaértékesítés **speciális szabályozása kiegészült a vezetékes hálózaton keresztül értékesülő hő vagy hűtési energiával**. A földgáz esetében a vezetékhálózat megfogalmazása pontosabbá vált, az a földgáz tartozik ebbe a körbe, amelyet „Közösség területén lévő földgázrendszeren vagy bármely más, ilyen rendszerhez kapcsolt hálózaton keresztül” értékesítenek.
- A 2008/8/EK tanácsi irányelvvel összhangban változott az adóalanyok számára nyújtott kulturális, művészeti, tudományos, oktatási, szórakoztatási, sport, vagy más hasonló szolgáltatások teljesítési helyének megítélése. Csak az eseményekre, rendezvényekre való belépést biztosító szolgáltatások tartoznak a főszabálytól eltérő megítélés alá.
- A nemzetközi szervezeteket érintő mentességek kiegészülnek az Európai Közösségek intézményei részére végzett termékértékesítésekkel, szolgáltatásnyújtásokkal, valamint az általuk teljesített termékimportra vonatkozó mentességgel.
- A tevékenység közérdekű jellegére tekintettel adómentes tevékenységek köre bővült az együttműködő közösség által, annak tagjai részére a közös cél elérése érdekében nyújtott szolgáltatással.
- A motorbenzin beszerzésének ÁFA-ja levonható abban az esetben is, ha azt igazoltan a környezetet jobban kímélő motorok technológiai fejlesztéseihez használja fel az adóalany.

További 2011. év elejétől hatályos változások:

- Bővült a **fordított adózás** (ÁFA tv. 142.§) **alá tartozó** értékesítések köre az üvegházhatású gáz kibocsátására jogosító vagyoni értékű jog (azaz a széndioxid kibocsátási kvóták) átruházásával, valamint hulladéknak minősül a használt primer cella, primer elem és elektromos akkumulátor is.

- Adómértéket érintő módosítás, hogy nemcsak a **könyv és a kotta**, hanem **azok bármely más fizikai adathordozón reprodukált formája is az 5%-os kulcs alá tartozik.**
- Kiegészült az utólagos adóalap-csökkenés elszámolhatósága a termék bérbeadása vagy vagyoni értékű jog időleges átengedésének esetével, és az ügylet megghiúsulásával. Az adóalap utólagos csökkentését a módosító számla jogosult részére történő átadása időszakában lehet elszámolni.

Az Európai Bíróság 2011. július 28-án hozott C-274/10. számú ítélete nyomán született szabályozás alapján az adózók visszaigényelhetik a pénzügyileg nem rendezett beszerzéseik után korábban vissza nem igényelhető ÁFA-t. Ennek következtében a 2011. évben visszaigényelhető adóként elszámolt összeg nem hasonlítható össze a bázis adatokkal.

2.) A fizetendő adóalap és adó változása

A **fizetendő adóalap** 2011. évben **106 365 milliárd Ft volt, mely összeg közel 7%-kal haladta meg az előző év eredményét.** Az év során erősen hullámzó teljesítések figyelhetők meg. Az első negyedévben még folytatódott a 2010. második félévi erőteljes növekedés. A második és különösen a harmadik negyedévben csupán mérsékelt, a bázist alig meghaladó változás következett be, míg az utolsó negyedévben újra élénkülés figyelhető meg. Ez a hullámlás a külpiazi forgalom változását kísérte, a belföldi forgalom egyenletesen mérsékelt ütemben emelkedett. A gazdaság helyzetét jellemzi, hogy a határon túli értékesítés és a fizetendő adó alapján megjelenő külpiazi beszerzés egyaránt 11%-kal, míg a belföldi értékesítés csupán 4%-kal magasabb a bázis eredményénél.

Amennyiben a **2011. évi teljesítést a 2008. évi adatokhoz viszonyítjuk**, lehetőségünk nyílik az eredményeket a gazdasági válság előtti időszak teljesítéséhez hasonlítani. Ily módon jobban érzékelhető, hogy a recesszióból történő kilábalás folyamatában hol tartunk. A **fizetendő adó alapja** folyóáron **2011. évben már meghaladta** a válság előtti teljesítést. Ezen belül **az összes értékesítés még nem érte el** a 3 évvel ezelőtti értéket. A **belföldi értékesítés** az egyes negyedévekben 6-10%-kal maradt el a válság előtti teljesítéstől, éves szinten **8%-os visszaesés mutatkozott.** A fizetendő adó alapjá-

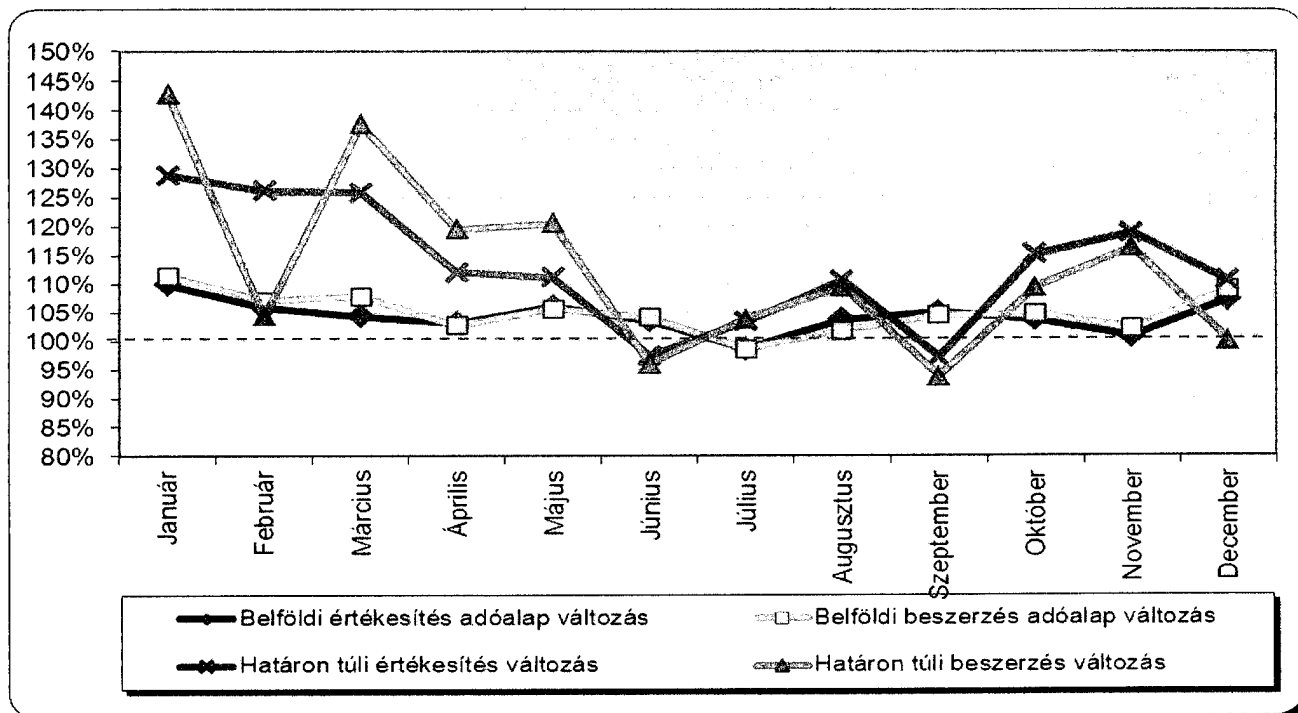
ban megjelenő **külpiazi beszerzés** folyóáron számolt értéke elsősorban azért alakult a **2008. évinél 15%-kal kedvezőbben**, mert változott a termékimport elszámolás. A **határon túli értékesítés 25%-kal haladta meg** a válság előtti eredményt, amelyből mintegy 14% az árfolyamváltozás hatása.

A fizetendő adó alapján belül a határon túli és belföldi értékesítés együttes összege, az **összes értékesítés 79 897 milliárd forintot tett ki, és mintegy 6%-kal haladta meg a bázis értéket.** Az értékesítések bázisidőszakhoz mért negyedévenkénti változása az első negyedévben volt a legerőteljesebb (12%), a második és harmadik negyedévben viszont csupán 3-4%-os, míg az utolsó negyedévben újra kedvezőbb dinamika mutatkozott.

A **határon túli értékesítési forgalom 22 458 milliárd forintot tett ki, mely 11%-kal magasabb a bázis-időszaki összegnél.** Az év során az első negyedévben még folytatódott a 2010. második negyedévével érvényesülő nagyarányú növekedés és 27%-os emelkedés következett be. A második negyedévben azonban már csak 4%-kal, a harmadikban pedig már a bázist alig meghaladva, csupán 2%-kal növekedtek a külpiazi értékesítések, míg a negyedik negyedévben újra erősödés, 14%-os dinamika mutatkozott. A külpiazi értékesítésen belül a **két reláció**, a közösségen belüli termékértékesítések és a harmadik országos értékesítések összességében **közel azonos mértékben, 10 illetve 12%-kal haladták meg** a bázis azonos időszakának eredményét. Ezen belül a harmadik országos értékesítéseknél sokkal szélsőségesebben alakultak a változások, mivel az első negyedévben még 35%-os növekedés, a harmadik negyedévben pedig 5%-os elmaradás mutatkozott a bázis adatoktól. Az évközi szezonális gazdasági válság tetőpontjának tartott 2009. évhez hasonlóan alakult, mivel mindkét relációban a második és harmadik negyedévben is az értékesítések összege elmaradt az első negyedévitől.

Az általános forgalmi adó bevallásban külön jogcímen megjelenő **új közlekedési eszköz közösségen belüli értékesítése** kedvezően alakult, **21%-kal haladta meg a bázist**, és a második és harmadik negyedévben is 16-17%-os dinamika mutatkozott. (Meg kell azonban jegyezni, hogy a 2008. évi értéktől még 8%-kal elmaradt a teljesítés.)

Belföldi értékesítés és beszerzés, illetve határon túli értékesítés és beszerzés változása (2011. év/2010. év, %)

A bevallásokban megjelenő **belföldi értékesítés 57 440 milliárd forintot tett ki, amely 4%-kal haladta meg az előző évit.** A belföldi értékesítés aránya a fizetendő adó alapján tovább mérséklődött, 55%-ról 54%-ra csökkent. (2008. évben ez az arány még 60% volt.)

A bázishoz viszonyítva viszonylag egyenletes növekedés mutatkozott; az első negyedévben 6%-os, a további negyedévekben pedig 4%-os, 3%-os, illetve újra 4%-os emelkedés jelentkezett. A gazdasági válság mélységét jelzi, hogy a belföldi értékesítés összege még mindig csak a 2006. évi szint körül alakult, a 2008. évi adatokhoz viszonyított elmaradás mértéke negyedévenként rendre 7%, 10%, illetve 6-6%. Pozitív jelnek az tekinthető, hogy az abszolút összegek negyedévente folyamatosan növekedtek, nem volt a második és harmadik negyedévben visszaesés.

A belföldi értékesítést meghatározó **normál adókulcsú körbe tartozó termékek forgalma szintén 4%-kal nőtt és 46 212 milliárd forintot tett ki.** E téren valamivel nagyobb volt az évközi hullámzás, mivel az első negyedévben 7%-os, a harmadik negyedévben pedig csak a bázist alig meghaladó mértékű, 2%-os növekedés jelentkezett.

A 2011. évi teljesítés ugyanakkor a belföldi értékesítés egészét meghaladóan, mintegy 9%-kal maradt el a

2008. év eredményétől. Ezen belül az első két negyedévben 2 százalékponttal, a harmadikban 4 százalékponttal nagyobb elmaradás mutatkozott, míg az utolsó negyedévben a belföldi értékesítés egészére jellemzőnél mérsékeltbb csökkenés jelentkezett. (Az adatok rendre 9%, 12%, 10%, illetve 5%)

A **fordított adózás alá tartozó értékesítések** és szolgáltatások forgalma – a fordított adózás alá eső termékek körének bővülése ellenére – 3%-kal visszaesett. Az első negyedévben még 4%-os növekedés mutatkozott, amelyet a második negyedévben 2%-os, a harmadik negyedévben már 8%-os, a negyedik negyedévben pedig 4%-os bázishoz viszonyított elmaradás követett. A fordított adózáson belül az előző évben is kiemelkedő növekedést mutató hulladékkereskedelem forgalma 23%-kal emelkedett. Az ingatlan utáni elszámolások is összességében 6%-kal meghaladták a bázist, ami az első negyedévi kiugró növekedésnek köszönhető. Ugyanakkor a fordított adózás alá tartozó értékesítések túlnyomó részét adó szolgáltatások utáni elszámolásoknál 6%-os csökkenés mutatkozott, és az eredmények – az utolsó negyedév kivételével – elmaradtak a bázistól. Az üvegházhatású gáz kibocsátására jogosító vagyoni értékű jog (azaz a széndioxid kibocsátási kvóták) átruházásával összefüggésben csak az év végén jelentkezett számottevő összegű elszámolás, a többi negyedév forgalma minimális volt.

A kedvezményes 5%-os kulcsú értékesítés a normál kulcsúnál mérsékeltebben, 3%-kal emelkedett. Az első negyedévben – részben a bázis időszakbeli szabályozás eltérése miatt – még magasabb növekedés mutatkozott, a többi negyedévben azonban már csak a bázis azonos időszakának eredménye körüli teljesítés.

A közérdekű, speciális jellegére tekintettel adómentes értékesítések 5%-kal haladták meg a bázis év eredményét.

A fizetendő adóalapban is megjelenő **külföldi szolgáltatás igénybevétel**, vezetékes földgázcsővezeték-hálózaton keresztüli gázértékesítés, villamosenergia-értékesítés, illetve fel- vagy összeszerelés tárgyát képező termékbeszerzés ellenértéke közel 9%-kal emelkedett. E téren is az első és a negyedik negyedévben mutatkozott nagyarányú növekedés, a két középső negyedév teljesítése alig haladta meg a bázist.

A **fizetendő adó alapján megjelenő külpiazi beszerzés** 11%-kal haladta meg az előző év eredményét. Ezen belül a közösségen belüli beszerzés 16%-kal emelkedett, míg a harmadik országos import bázis szinten alakult. Az első negyedévben még mindkét relációból származó beszerzéseknél nagyarányú növekedés mutatkozott (a közösségen belüli beszerzéseknél 26%-os, az importnál pedig 36%-os), a második negyedévtől viszont már csak a közösségen belüli beszerzések emelkedtek. A második negyedévben 13%-kal, a harmadikban már 7%-kal, a negyedik negyedévben pedig 18%-kal nőtt az e relációból történő beszerzés. Az import beszerzések a második negyedévben még a bázishoz hasonlóan alakultak, a harmadik és negyedik negyedévben azonban már 12-12%-os visszaesés jelentkezett.

A **fizetendő adó alapját terhelő általános forgalmi adó kötelezettség** 18 026 milliárd forintot tett ki, amely **6%-kal haladta meg** az előző évi összeget. Ezen belül a belföldi értékesítést terhelő adó ennél kisebb mértékben, mintegy 4%-kal magasabb a bázisnál, míg a fizetendő adó alapján megjelenő határon túli beszerzéseket terhelő adókötelezettség 10%-kal nőtt.

A **vizsgált időszakban** a fizetendő adó alapjának **átlagos adóterhelése** – a határon túli értékesítés nagyobb ütemű növekedése következtében – 17,1%-ról 16,9%-ra csökkent, a belföldi értékesítés adóterhelése pedig nem változott, 21,3% maradt.

3.) A beszerzést terhelő, előzetesen felszámított, levonható általános forgalmi adó alapjának és adójának alakulása

A **beszerzést terhelő adó alapja** 2011. évben **66 520 milliárd forint volt, mely összeg több mint 6%-kal magasabb a bázis év eredményénél**. A bázishoz viszonyított alakulás hasonlított a fizetendő adó alapjának negyedévenkénti változásához, csak annál valamelyest mérsékeltebb dinamikát mutatott. E téren is eltérő tendenciák érvényesültek a külpiazi és a belföldi forgalomnál. A belföldi beszerzések 5%-kal, míg a külpiazi beszerzések 10%-kal növekedtek.

A gazdasági válság mélységét, illetve az eddigi eredményeket jobban érzékelteti, ha a 2011. évi adatokat a 2008. évi teljesítéshez viszonyítjuk. Ennek alapján a beszerzések éves szinten még 2%-kal elmaradtak a három évvel ezelőttil, csupán a negyedik negyedévben haladták meg annak összegét. Ez utóbbiban közrejátszik, hogy 2008. negyedik negyedévében már jelentkezett a gazdasági válság hatása és csökkentek a külpiazi – ezen belül különösen a közösségi – beszerzések. Az összes beszerzésen belül a belföldi beszerzéseknél mutatkozott 6% elmaradás, melynek negyedévenkénti mértéke rendre 3%, 8%, 8%, illetve 2%. Ugyanakkor a belföldi beszerzéseknél valamelyest mérsékeltebb a visszaesés, mint a belföldi értékesítéseknél. A határon túli beszerzések folyóáron már 6%-kal meghaladták a 2008. évi értéket, ezen belül a közösségi beszerzéseknél 11%-os növekedés, míg az import beszerzéseknél 2%-os visszaesés tapasztalható. Ha az árfolyamváltozások hatását is figyelembe vesszük, akkor a közösségi beszerzések a negyedik negyedévi 12%-os növekedés következtében már a 2008. évi szinten alakultak, az import beszerzések azonban még minden negyedévben jelentős mértékben, éves szinten 16%-kal elmaradtak attól.

A **belföldi beszerzések** értéke összességében **46 074 milliárd forint volt, mely 5%-kal haladta meg a bázis évi teljesítést**. Az első és negyedik negyedévben a belföldi beszerzések erőteljesebben növekedtek, mint a belföldi értékesítések, míg a recessziós megtorpanással sújtott két középső negyedévben mérsékeltebb volt a dinamika. A bázis adatokhoz képest a negyedévenkénti növekedések mértéke rendre 8%, 4%, 2% és 6%. A belföldi beszerzések már csak alig

maradtak el a 2008. évi eredményektől, a korábbi évek teljesítését pedig meghaladták. Mindazonáltal a külpiazi beszerzések intenzívebb növekedése következtében a belföldi beszerzések összes beszerzésen belüli aránya is 1 százalékponttal mérséklődött.

A belföldi beszerzésen belül a meghatározó, **normál kulcsú belföldi beszerzések** szintén közel 5%-kal emelkedtek és 39 740 milliárd forintot tettek ki. E téren is az első negyedévben jelentkezett a legnagyobb arányú növekedés (9%), és a mélypontot a harmadik negyedév jelentette a mindössze 2%-os változással. Ugyanakkor a negyedik negyedévben mutatkozó 5%-os dinamika alig haladta meg a második negyedév eredményét.

A 2008. év eredményétől való elmaradás mértéke (8%) mérsékeltebb, mint a normál kulcsú belföldi értékesítésé, ugyanakkor – hasonlóan az értékesítésekhez – meghaladta a belföldi beszerzés egészét jellemző értéket. Ezen belül mindegyik negyedévben a belföldi beszerzés egészére jellemzőnél nagyobb csökkenés jelentkezett.

(Az adatok rendre 6%, 11%, 9%, illetve 4%)

A kedvezményes (**5%-os**) **kulcsú beszerzések** a normál kulcsúnál mérsékeltebben, mintegy 4%-kal haladták meg a bázis év teljesítését. Az első negyedévben még kétszámjegyű dinamika mutatkozott, a többi negyedévben azonban e beszerzések már alig haladták meg a bázist.

Az adómentes belföldi beszerzések és az arányosítással megállapított belföldi beszerzések értéke alig volt magasabb a bázis évinél.

A **mezőgazdasági kompenzációs felárral** érintett beszerzések közül a nagyobb részarányt képviselő 12%-os kulcs alá tartozó körben (főként állattenyésztés) 21%-os növekedés jelentkezett. Ezen belül elsősorban a második félévben volt kiemelkedően nagy a bázishoz viszonyított változás. A 12%-os mezőgazdasági kompenzációs felárral érintett beszerzések már meghaladták a három évvel ezelőtti teljesítést. A 7%-os kulcs alá tartozó körben (elsősorban növénytermesztés) összességében valamivel a bázist meghaladó teljesítés mutatkozott annak köszönhetően, hogy a negyedik negyedévi beszerzések közel egyötödével voltak magasabbak a tavalyinál.

Ugyanakkor e beszerzések még lényegesen – mintegy 20 százalékkal – elmaradtak a két évvel ezelőtti teljesítéstől.

A **határon túli beszerzések összességében 10%-kal növekedtek**, mintegy kétszer akkora dinamikával, mint a belföldi beszerzések. Különösen az első negyedévi forgalom volt kiemelkedő, amely 29%-kal haladta meg a bázist, és összegében is nagyobb volt a második és harmadik negyedévi teljesítésnél. A harmadik negyedévben csupán bázisszintű eredmény realizálódott, a negyedik negyedévben pedig már újra megindult a növekedés. (A negyedévenkénti változások 29%, 8%, 0%, illetve 7%) A külpiazi beszerzéseken belül a **közösségi beszerzések** egyenlegében 15%-kal haladták meg a bázist. Ezen belül az első negyedévben 26%-os, a második negyedévben 12%-os emelkedést követően a harmadik negyedévben csak 7%-os emelkedés mutatkozott, de a negyedik negyedévben újra erőteljes, 18%-os növekedés jelentkezett. A **harmadik országbeli import** viszont az első negyedévi egyharmados növekedést és a második negyedévi stagnálást követően a harmadik negyedévben 11%-kal, a negyedik negyedévben 9%-kal maradt el a bázistól. (Éves szinten 2%-os növekedés mutatkozott.)

A tényleges változások mértékét jobban jelzi, ha a 2011. évi eredményeket a 2008. évi, árfolyamváltozások hatásával korrigált adatokhoz viszonyítjuk. Ebben az esetben a közösségi beszerzés bázis szinten alakult, a termékimport pedig 16%-kal esett vissza. A közösségi beszerzésnél is csupán a negyedik negyedévben mutatkozott – a gazdasági válság miatt már csökkent bázishoz viszonyítva – emelkedés. Különösen figyelemre méltó, hogy a termékimportnál az első negyedévi kiugró emelkedés a korrigált bázisnak csupán 88%-a. A közösségi beszerzések az első három negyedévben még kis mértékben (1%-kal, 5%-kal, illetve 3%-kal) elmaradtak a 2008. évitől, az utolsó negyedévben azonban 12%-os növekedés mutatkozott; a termékimportnál viszont folyamatosan jelentős mértékű (12%, 18%, 21% és 13%.) az alulteljesülés.

Az ÁFA bevallások alapján számított egyenleg (külpiazi értékesítés és a határon túli beszerzés különbsége) pozitív szaldót mutat, melynek értéke mintegy 21%-kal tovább növekedett, és elérte a **2 100 milliárd forintot**.

A pozitív szaldó emelkedése annak tulajdonítható, hogy a harmadik országbeli forgalom negatív egyenlege mint-

egy kétszer akkora összeggel csökkent, mint amennyivel a közösségi forgalom pozitív egyenlege mérséklődött. A harmadik országhelyi forgalom negatív egyenlege azért csökkent, mert az e relációba történő értékesítések mintegy 10%-kal nagyobb mértékben növekedtek, mint az importbeszerzések. (Ugyanakkor az továbbra is fennáll, hogy az e relációba történő értékesítések alig több mint háromnegyedét teszik ki az innen származó beszerzéseknek). A közösségi forgalom pozitív egyenlegét mérsékelte, hogy az innen származó beszerzések 5 százalékponttal jobban nőttek, mint a közösségi értékesítések.

Az ÁFA bevallásban megjelenő beruházások (saját vállalkozáson belül végzett beruházás és tárgyi eszköz beszerzés) **összesített adóalapja** a vizsgált időszakban 1 715 milliárd forint volt, mely közel 6%-kal meghaladta a bázisidőszaki értéket, de a két évvel ezelőtti értéknek még a háromnegyedét sem érte el. Ezen belül meghatározóak a tárgyi eszköz beszerzések, amelyek kétévi folyamatos visszaesést követően 8%-kal emelkedtek. A kis súlyú képviselő saját vállalkozáson belül végzett beruházások 10%-kal visszaestek.

A **beszerzést terhelő levonható adó** megközelítette a 15 964 milliárd forintot, amely **6%-kal magasabb** az előző évi összegnél. Ezen belül a belföldi beszerzést terhelő adó ennél kisebb mértékben, 5%-kal haladta meg a bázist, míg a határon túli beszerzéseket terhelő adókötelezettség mintegy 10%-kal nőtt. A beszerzést terhelő adó egésze, és ezen belül a belföldi beszerzést terhelő adó az első negyedévben még 2 százalékponttal nagyobb ütemben nőtt, mint a fizetendő adó, illetve ezen belül a belföldi értékesítést terhelő adó, a többi negyedévben pedig hasonlóan változtak.

A vizsgált időszakban a **beszerzések átlagos adóterhelése** – 2009. negyedik negyedéve óta nem változott – az összes beszerzés vonatkozásában 24,0%, a belföldi adóalanyoktól történő beszerzéseket illetően 23,8% volt. A beszerzések adóterhelése tekintetében nem mutatkozik számottevő eltérés a havi és a negyedéves bevallók között sem.

4.) Az általános forgalmi adó kötelezettség alakulása

A 2011. évi ÁFA kötelezettség adatok közül csak a befizetendő adó kötelezettség értéke hasonlítható össze a bázis adatokkal, a visszaigényelhető adó összege – az Európai Bíróság

év közben hozott visszamenőleges hatályú ítélete következtében – jogszabályváltozásból adódó emelkedést mutat.

A **2011. évben** a havi és negyedéves ÁFA bevallók közel **3 831 milliárd forint befizetendő adó kötelezettséget** vallottak, amely **7%-kal**, mintegy 266 milliárd forinttal meghaladta a bázis évi összeget. Az év közbeni változás bár értékét tekintve nem, de tendenciáját tekintve hasonlóságot mutat a fizetendő adó alapjának és adójának változásával. Az első negyedévben még 8%-os dinamika a második és harmadik negyedévben 5%-ra, illetve 4%-ra mérséklődött – ezen belül június és július hónapokban még a bázist sem érte el – majd az utolsó negyedévben 12%-os növekedés mutatkozott. Ez utóbbi érték alapvetően eltér az értékesítések változásától, ahol az első negyedévi növekmény volt a legmagasabb, a negyedik negyedévi dinamika a két középső negyedévinél magasabb volt, de nem érte el az első negyedévi változást.

Az Európai Bíróság 2011. július 28-án hozott C-274/10. számú ítéletében elmarasztalta Magyarországot az ÁFA visszatérítéseknél alkalmazott megfizetettségi feltétel miatt. Ennek következtében módosult az ÁFA törvény és az adózók visszaigényelhetik a pénzügyileg nem rendezett beszerzéseik után is – a korábban vissza nem igényelhető - ÁFA-t. Az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény jogharmonizációs célú módosításáról és az adó-visszaigénylés különös eljárási szabályairól szóló 2011. évi CXXIII. törvény szabályozza azokat a formákat, amellyel az adózók visszamenőlegesen érvényesíthették visszaigénylési jogukat. Erre kétféle módon nyílt lehetőség: egyrészt 2011. október 20. napjáig az állami adóhatósághoz – az erre a célra rendszeresített nyomtatványon – benyújtott kérelemben, amely gyakorlatilag megfelelt a jogszabály hatálybalépését megelőző utolsó bevallás önrevíziójának. Másik lehetőség az érvényesítésre – határidőtől függetlenül – a törvény hatálybalépését követő valamely bevallásban a fizetendő adót csökkentő tételként való elszámolás, vagy a visszaigénylési jog érvényesítése a bevallás részét képező kiegészítő lap kitöltésével. Összességében **14,8 ezer adózó** nyújtott be olyan bevallást, amely tartalmazott az Európai Bíróság C-274/10. számú ítéletével kapcsolatos elszámolást.

Fentiek alapján a bevallásokba beállított **visszaigényelhető adó** összege nem hasonlítható össze a bázis adatokkal. Az első félévi tendenciák alapján annyi állapítható meg, hogy az előző évhez hasonlóan 2011-ben is erőtelje-

sebben emelkedtek a visszaigénylések, mint a befizetendő adó kötelezettség, illetve a dinamika meghaladta a beszerzések változását.

Összefoglalásul megállapítható, hogy a 2010. év második félévére és 2011. év első negyedévére jellemző dinamikus növekedés a második és különösen a harmadik negyedévben jelentősen megtorpant és csupán mérsékelt, a bázist alig meghaladó változás következett be, míg az utolsó negyedévben újra élénkülés figyelhető meg. Az év közepén csúcsosodó válságot főként külső körülmények (görög adósságválság, illetve az EU más tagállamainak pénzügyi problémái) okozták, és a külpiaci forgalom évközi alakulásában mutatkozott meg erőteljesebben. Éves szinten azonban a határon túli értékesítések és beszerzések növekedése továbbra is meghaladta a belföldi forgalom emelkedését. Kétévi visszaesést követően 2011-ben már a belföldi értékesítések is növekedtek. Ugyanakkor a gazdasági válság

mélységét jelzi, hogy értéke még csak a 2006. évi szint körül alakult. A belföldi beszerzések összege jobban nőtt, így már csak a 2008. évitől marad el. Az ÁFA bevallásban megjelenő tárgyi eszköz beszerzések kétévi folyamatos visszaesést követően valamelyest emelkedtek.

Pozitívumnak tekinthető, hogy összességében mind a külpiaci értékesítések, mind a határon túli beszerzések összege folyóáron meghaladta a gazdasági válság előtti időszak teljesítését. Az értékesítéseknél mindkét relációban már az árfolyamváltozások hatásával korrigált érték is növekedést mutat. A határon túli beszerzéseknél csak a közösségi beszerzések haladták meg a 2008. évit, az import beszerzések folyóáron is elmaradtak még a három évvel korábitól.

Az időszak nettó kötelezettség adatait nagyon kedvezőtlenül befolyásolta az Európai Bíróság C-274/10. számú ítélete, de ettől eltekintve is a visszaigényelhető adó jobban nőtt, mint a befizetendő adó kötelezettség.

SZILÁGYI PÉTER